

Offshore-leaks: geen informatieplicht

22 april 2013

WikiLeaks is alom bekend: de website waarop klokkenluiders uit overheidsinstellingen en bedrijven anoniem documenten kunnen 'lekker' om misstanden aan de kaak te stellen. OffshoreLeaks is nog niet zo bekend, maar dat verandert snel. Dit onderzoek van het International Consortium of Investigative Journalists (ICIJ) heeft duidelijk gemaakt hoe banken offshore-constructies opzetten voor hun klanten en hoe die constructies gebruikt worden om geld uit het zicht van de fiscus te houden. Resultaat van het onderzoek is een lijst van duizenden bedrijven en personen, uit 170 landen, met geld op geheime rekeningen in belastingparadijzen, tot een geschat bedrag van 32 biljoen dollar. Financiën wil die lijst met namen graag hebben, om na te gaan of er vermogende Nederlanders op staan. De Nederlandse journalisten van het ICIJ weigeren die te geven.

Het International Consortium of Investigative Journalists heeft toegang gekregen tot een gigantische database met gegevens over bancaire offshore-activiteiten. De journalisten hebben 2,5 miljoen bestanden uitgeplozen en geverifieerd, en op basis daarvan een lijst opgesteld van bedrijven en personen met verzwegen vermogen in belastingparadijzen. De lijst omvat de namen van wereldleiders, dictators, politici, zakenmensen, belastingadviseurs en bankmedewerkers.

In Nederland maken enkele journalisten van het dagblad Trouw deel uit van het ICIJ. Zij hebben inzage in die database. Financiën niet. Staatssecretaris Weekers wil graag controleren of er Nederlandse bedrijven of personen staan op de lijst van miljonairs en miljardairs met geld op geheime rekeningen in belastingparadijzen. Iedereen verwachtte dat het ICIJ die lijst openbaar zou maken, maar dat is niet gebeurd. En de journalisten van Trouw willen hun gegevens niet delen met Financiën. De staatssecretaris overweegt nu een gang naar de rechter om de lijst met namen alsnog in zijn bezit te krijgen.

Trouw heeft inmiddels wel bekend gemaakt dat de ING en ABN Amro voorkomen op de lijst. De twee Nederlandse banken hebben voor klanten tientallen vennootschappen geregistreerd op onder meer de Britse Maagdeneilanden en de Cookeilanden. ING heeft – zo vermeldt Trouw – een aantal bedrijven laten opzetten voor de Indonesische miljardair Eddy Katuari en diens kinderen en zakenpartners. Volgens Trouw staan er ook Nederlandse particulieren op de lijst. Wie dat zijn is nog niet bekend gemaakt: het onderzoek van de krant naar hun constructies in de belastingparadijzen loopt nog. ING en ABN Amro hebben laten weten dat ze nooit hebben meegewerkt aan belastingontduiking.

Commentaar

De ICIJ-lijst kan een 'vette klui' zijn voor de Belastingdienst. Dat de staatssecretaris die lijst graag wil hebben, spreekt voor zich. Maar het valt sterk te betwijfelen of de Belastingdienst die lijst via de rechter bij de Trouw-journalisten kan opvorderen. Die journalisten zijn niet informatieplichtig voor de gegevens die zij door vrije nieuwsgaring hebben verkregen.

Als Financiën toch de beschikking over de gegevens krijgt – bijvoorbeeld door die te kopen – kunnen die gegevens zonder meer gebruikt worden om de betrokkenen fiscaal en strafrechtelijk te vervolgen. De belastingrechter wijst het gebruik van onrechtmatig verkregen bewijs in dit soort zaken niet snel af. Dat gebeurt pas als het 'bewijs is verkregen op een wijze die zozeer indruist tegen hetgeen van een behoorlijk handelende overheid mag worden verwacht, dat dit gebruik onder alle omstandigheden ontoelaatbaar moet worden geacht'.